

Titokzatos vidék ez a „Patakország”, titokzatos világ a Gyimesek völgye, amelyről a legnagyobb székely Orbán Balázs is a következőképpen vélekedik: ... „így színezni, így festeni csak Isten tud, ily nagyszerű képet csak a mindenható természet tud elővarázsolni (...) egy ily tüneményel, egy ily nagyszerű tájjal, melynél szebbet bizonytal se Tyrol, se Svájc nem tud felmutatni, s mi még sem ismerjük, még kevésbé méltányoljuk e szép hazát”

A Gyimesek völgye egyetlen végtelen utca, egyetlen pántlikaként tekeredő utcásor a három ékes fűzért alkotó település: Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplak és Gyimesbükk. S a pántlika végén ott ékeskedik múltunk történelmében élő számunkra már csak álmainkban létező „régivámház” a történelmi Magyarország „ezeréves határa”

Ez a tündérmesébe illő csodaszép világ első községe Gyimesfelsőlok, amely 30 km-re helyezkedik el Csíkszeredától Moldova irányába. A pogány havastól észak-keletre a Tatros forrásától a Boros-patakáig terjed.

A Tatros folyó kezdetben még szerény csermelyként gyűrűzik nyugati irányban, majd egyre több erecskét fogad magába a harántvölgyekből, s miközben észak-keleti irányt vesz fel, tekintélyes patakká duzzad, majd a szorosból kilépve már Palánka (Moldova) köveit mossa. A völgybe ereszkedve először a lankás lejtőin, homokkőből felépült Sántatelekre, a keskeny medrű szerény csobogású Tatros forrásvidékére érkezünk, amely a 8-9 km-es anyaközségnek az első szórványtelepe. A Sántatelek magában foglalja a Komját patakát, a főúttól keletre nyúló, 950 méteres tengerszint feletti magasságban fekvő kedves kis falurészt. A következő patak az országúttól jobbra meghúzódó Botthauspataka, a következő patakutca a főúttól jobbra, mely Rajkópataka néven került be a Helységnévtárba. A helybeliek Farkaspatakának is nevezik az egymástól szellős távolságba épült házikók völgyét.

A Sántatelekhez tartozó patakok közül utolsó a Ciherek pataka nevű település amely az országúttól balra nyugati irányba helyezkedik el, egykor katonai gyülekezőhelynek adott otthont. A Ciherek patakának völgyében pompás erdei út vezet a Pogány-havas gendás gerincére.

Gyimesfelsőlok központja következik, ahol magasba emelkedő felüljáró segíti az úttest fölé a Görbe patak völgyéből érkező gyimesi vasútvonalat. A kicsi szűk völgyben, gyönyörű természeti tájban alakult ki a Görbe pataka szórványtelepülés. Csodálatos sziklaképződményei közül a „Bagolyvár” elnevezésű sziklacsúcsa a legimpozánsabb. A gyimesi vasútvonal a Görbepatak

völgyéből torkoló, attól keletre folydogáló Ugra-patak völgyébe, majd a templomot megkerülve északi irányba folytatja az útját. Ahelységnévtárba, Ugrapataka néven került bejegyzésre. Az Ugrapatakára vezető út jobb oldalán, a Templom - dombon áll a római katolikus templom, a temető sírjainak koszorújában. A Gyimes-völgy felső szakaszának lakói, hitükhöz hű római katolikus vallásúak voltak minden időben. Igazi büszkesége a felsőlokiaknak a ma már történelemnek számító, a templom melletti kis völgyben Ugrapatakán, a hármas halmot kettős kereszttel koronázó, „sziklára épített ház”. 1992-ben alakult meg Debreceni Keresztény Értelmiségiek Szövetségének kezdeményezésére a „Sziklára épített ház” - csángó magyar lelki közösség alapítvány, hogy Isten dicsőségére olyat alkossanak, ami egyedülálló, s ami a csángó magyar megmaradást, az ittmaradást segíti elő. Az 1994-től Berszán Lajos iskolaalapító esperes plébános közbejárására – megindulhatott a tanítása négy évfolyamos katolikus Árpád-házi Szent Erzsébet Líceum évfolyamainak ideiglenesen a Sziklára épített ház termei adtak otthont az elszórt szükségtermek helyett. A sziklára épített ház a azzá vált amivé a csángó magyar lelki közösség álmodta: Szent László, Szent Erzsébet által megjelölt úton haladva őrzi a keresztény magyar értékrendet.